

APŽVALGA

SUSIRUPINO SVETIMAIŠ REIKALAIŠ.

Chicago tautininkų "Varpas" susirupino "Naujienu" reikalais. Štai, 11-tame savo numeryje jis rašo:

"Kas galėtų paaiškinti, dėl ko 'Naujienu' laiko knygvėdį žydą p. H. Goldmana? Argi nėra prasileidusių lietuvių, kurie galėtų 'N.' būtinai surašyti? Ar net jų štabe matau p. V. Mišeiką, kuris skaitlinių tvarkymą žino nemažiau už tą žydėlį."

Bet kodėl "Varpas" taip rupinasi "Naujienu" bizniu? Kodėl jisai nepaklausia Lietuvos Atstovybės Washingtono, kam ji laiko sekretorių p. Rabinavičių, kuris taip pat yra žydys?

Bet geriausia būtų, kad "Varpas" paaiškintų savo skaitytojams savo paties "sekretus". Pav., "Varpas" yra siuntinėjamas į So. Bostoną tokiems žmonėms, kurių senai jau Amerikoje nėra. Taigi ar nebūtų gerai, kad jis paaiškintų, kas jam užmoka tokių žmonių prenumeratą? Juk tai didesnė misterija, negu "Naujienu" knygvėdžio tautybė.

CENZURA DARBUOJASI.

"Lietuvos Žinių" 50-tas numeris atėjo tartum nepabaigtas: daugiau kaip pusė pirmutinio puslapio visai balta, išbrauktas dviejų su viršum skilčių straipsnis. Kartais išbraukiant straipsnį yra paliekamas jo antgalvis ir autoriaus parašas; dabargi ir antgalvis išbrauktas, ir autoriaus parašas. Matyt, viskas buvo "griešna."

Žiurint iš šalies, išrodo, kad ponia cenzura nesitiki ilgai Lietuvoje gyventi, todėl darbuojasi, kad palikus pakankamai medžiagos krikščionių viešpatavimo paminklui.

"SANDARA" IR KUNIGAS GARMUS.

Pereitame "Keleiviję" buvo jau rašyta, kad kunigas Garmus apskundė "Sandaros" redaktorių, kaltindamas jį kriminaliniu šmeižimu. Mat "Sandara" parašė, kad kun. Garmus, grįždamas anais metais iš Amerikos su aukomis, sustojo Vokietijoje ir tenai praleido su mergomis visus pinigus. Byla bus balandžio mėnesį, ir kuoj pasibaigs, da per anksti pranašauti.

Pereitame "Keleivio" numeryje mes abejojom, ar "Sandaros" korespondencija gali būti išaiškinta kaip kriminalinis šmeižimas, nes, mūsų manymu, surinkti kun. Garmaus pinigai neturėjo nieko su savimi; gal jis rinko juos savo reikams. Jei taip būtų, tai jį išleidimas, kad ir su mergomis, žiurint legaliu žvilgsniu, negali būti kriminalinis prasižengimas, taigi ir apskelbimas tokio fakto spaudoje negali sudaryti kriminalio šmeižimo.

Tečiau dabar pasirodo, kad dalykai stovi truputį kitaip. Pasirodo, kad pinigai, kuriuos Garmus anais metais čia rinko, ejo į tam tikrą klerikalų organizaciją ir ji juos globojo. Brooklyno "Garsas" 12-tam savo numeryje rašo:

"Kun. Garmus, kaip kun. Bumša ir kiti, rinko aukas Lietuvos kultūros reikalams: kat. universitetui, Amer. liet. kolegijai ir einančių aukštesnių mokslus studentų šelpimui. Kat. universitetui ir Am. liet. kol. pinigai tebėra Federacijos Centre, o studen-

tams surinktieji pinigai išskirstyti studentų šelpimui. Kalbėtojai, neįsiskiriant nė kun. Garmaus, už prakalbą gaudavo tam tikrą atlyginimą. Visi jų prakalbose surinkti pinigai ejo į Federacijos Centrą. Už tai kun. Garmui nė kitam kalbėtojų nė cento surinktu aukų neteko, apart iš anksto su jais sutarto atlyginimo, kurį ne jie patys pasiimdavo, bet reguliariai Fed. Centras jiems atmokėdavo. 'Sandaros' paskelbimas, kad kun. Garmus iš žmonių surinktas aukas praleido savo tikslams, yra kriminalinis šmeižimas."

Jei visa, ką čia "Garsas" sako, kunigui Garmui pasiseks teisme prirodyti, tai "Sandaros" redaktoriui sunku bus nuo haumės išsisukti.

Reikia pasakyti tiesa, kad pastaruoju laikų "Sandara" buvo per daug pamėgus šmeižti ir melo įrankį. Kas ją skaito, tas žino, ko kokių nedorių šmeižtų ir melų joje tilpdavo prieš "Keleivį", kuris niekuo jai neprasikalto. Tečiau "Keleivio" leidėjai "Sandaros" teisman netraukė ir visai nesidžiaugia, kad dabar kun. Garmus ją apskundė.

DA APIE KALINIŲ SKERDYNE RUSIJOJ.

"Keleiviję" buvo jau rašyta, kad 19 gruodžio, pereitų metų, Solovecko salose bolševikai įtaisė politinių kalinių skerdynę. Pasiremdamos rusų laikraščiais, "Naujienu" dabar paduoda ir vardus tos skerdynės aukų. Bolševikai užmušė šiuos kalinius:

"Kotava, Elizavieta Ivanova, 25 metų;
"Bauer-Ceiltina, Nastasija Arnoldovna, 32 metų;
"Kočarovskij, Georgij Trifonovič, 28 metų;
"Bilina-Pasternak, Gavriil Andrejevič, 27 metų;
"Gorelik, Meer Moisiejevič, 26 metų;
"Popov, Vsevolod Ivanovič, 28 metų;
"Be to, dar esą nesunkiai sužeista du kaliniai:
"Lebedev, Leonid Jakobevič, 24 metų, ir
"Šik, Georgij Emmanuilovič, 32 metų."

Prie šios progos "Naujienu" teisingai pastebi, kad "Komunistų laikraščiai kupini raštų apie nabašinką Leniną ir žada toliau dar daugiau ju spausdinti. Bet apie tai, kad Rusijos kalėjimuose ir ištremimo vietose yra pudomi ir žudomi politiniai kaliniai, jie nei vienu žodžiu nepritaria."

Bet kada Lietuvos kalėjime buvo nužudytas vienas ar du komunistai, tai jie perkels metus šaukė, kad tai esąs "krivinas socialisdavikų" darbas, nors visi gerai žino, kad socialistai nieko bendra su tuo neturėjo.

KOKIŲ ŽVĖRŲ SENOVES LIETUVOJE BUTA.

"Lietuvos Žinių" 50-tame numeryje randame įdomią ištrauką iš 1588 metų Lietuvos kunigaikštijos įstatymų, kur nustatoma piniginė bauda už naikinimą laukinių gyvulių svetimoj girioj. Tai ištrauka skamba taip:

"Cena zveriam dikim. Ustavum cenu zverom dikim, katorijebi čerez kovo bilo ubito u čužoju pušei: za zubrą (stumbras) 12 rublej grošej, za losia (briedis) 6 rublej grošej, za medvedia (meška) 3 rublia grošej, za konia abo za kobilu dikuju (laukinis arklis) 3 rublia grošej, za vepra abo za svin-

ju (šernas) rubl grošej, za sarnu (stirna) kopu grošej, za risia (lūsys) 3 rubli grošej, za sobola (sabalas) dvie rubli grošej, za kunu (kiaunė) pol kopi grošej."

Šita ištrauka parodo mums, kokių 16-tame amžiuje buta Lietuvoje žvėrių. Ir, kas įdomiausia, ji parodo, kad Lietuvos įstatymai tuomet buvo rašomi ne lietuviškai, bet gudiskai.

LIETUVOS TARPTAUTINIS BANKAS TERĖVEIKIA.

Lietuvių spaudoje buvo pasklidę žinių, kad amerikiečio Romano (Ramanauskas) suorganizuotas Lietuvos "Tarptautinis Bankas" jau bankrutuoja, nes prisiskolinio iš valstybės banko pinigų ir neturi iš ko jų atiduoti. Apie Romano banko žlugimą daugiausia buvo rašoma amerikiečių laikraščiuose, nors buvo žinių ir Lietuvos spaudoje. Buvo tai rašyta ir "Keleiviję."

Bet dabar "Musų Minties" 5-tam numeryje telpa banko bendrovės pranešimas, kad žinios apie banko likvidavimą "neatitinka tikrovės". Bankas tebeveikia ir jo reikalai nesą likviduojami.

REIKALINGA GREITA PAGALBA.

D-ras A. J. Karalius prišuntė mums kopiją atsisaukimo iš Lietuvos, kur šaukiamasi greitos pagalbos pažangioms mokykloms Lietuvoje.

Prie tokių mokyklų priklauso Realė Mariampolės Gimnazija ir Kedainių Mokytojų Seminarija. Tai yra vienatinės mokslo įstaigos Lietuvoje, kurių nekontroliuoja juodas žandaras su kryžium. Iš valdžios šios mokyklos paramos sau negauna, ir jei mes jų neparemsime, jos turės žlugti.

Abidvi čia paminėtos mokyklos yra Lietuvos Mokytojų Profesinės Sąjungos globoje, ir todėl aukas galima siųsti tiesiog Sąjungos pirmininkui šitokių adresu: B. Zygelis, Keistučio gatvė, 14 N., Kaunas, Lithuania.

ROMANAS GAVO MĖNESĮ KALĖJIMO.

Iš Kauno atėjo žinių, kad Amerikos klerikalų bendrovės galva Romanas tenai gavo mėnesį kalėjimo už iškoliojimą Slezėvičiaus ir Stašinskio "melagiais." Šitas incidentas įvykęs Amerikos ir Lietuvos Akcinės. Audimų Bendrovės nepaprastame susirinkime.

Šitos žinios atatinėja pirmesniame pranešime, kuris sakė, kad p. Slezėvičius pratraukęs Romaną teisman už įžeidimą jo garbės.

Amerikoj visgi tokių įstatymų da nėra, kad už pavadinimą ko nors "melagium" žmogus būtų baudžiamas kalėjimu. Čia "melagis" tai paprastas "komplimentas"; jį galima girdėti netik bendrovių susirinkimuose, bet ir kongrese, ir kartais net teismuose.

KUN. BIRŽKA SUKISO MEKLERIUI BISCHOFF \$41,000.00.

Chicago lietuvių kunigas Antanas Birška sukiso mekleriui Bischoffui ant spekuliacijų \$41,000.000 mišiamų pinigų. Prie to jis pats prisipažino teisme, kuris Chicagoj dabar tyrinėja to apgaviko švindėlį. Štai ką apie tai rašo 20 kovo "Naujienu":

"Liudyti prieš Bischoffą vakar, be kitų, buvo ir kunigas Antanas Birška, 4440 South Fairfield Ave., Brighton Park Lietuvių Nekalto. Prasidėjimo parapijos klebonas.

"Kunigas Antanas Birška prisipažino, kad jis sukisęs Bischoffo švindelin keturiasdešimt vieną tūkstantį dolerių (\$41,000). Tai padaręs per pusantų metų. Už tuos 41 tūkstantį 'investuotų' Bischoffui dolerių gavęs tik 16 tūkstančių atgal 'dividendais.' Kiti 25 tūkstantiai dolerių žlugę pas Bischoffą."

"Sako, kad tokių 'investorių' Bischoffas turėjęs apie keturis tūkstančius, daugiausia ateivių, ypač lietuvių ir lenkų. Viso Bischoffas išviliojęs iš tų žmonių apie \$4,500,000 (puspenkto milijono dolerių)."

Taigi ne vienas tik kunigas Purickis nudegė ant smugelio. Kunigui Birškai meklerystė irgi apsvilino pirštus. Matyt, mūsų "dušiu ganytojai" tingi melstis, kad Dievas visai jiems nepadedą.

M. BIRŽISKOS ATSIVERTIMAS IR KUN. ŽILINSKO NUSIVERTIMAS.

Chicago klerikalų "Draugas" užtribijo savo davat-koms ir davatkinams bairšiai vožną naujieną: "bedievis" Mykolas Biržiška atsivertęs prie katalikų bažnyčios!

Bet kad dievobaimingas Tamas Žilinskas, buvęs Amerikos lietuvių kunigų susaides prezidentas, jau pametė kunigystę ir apsigėdė su buvusiu savo gospadi-ne, tai "Draugas" nei murtur.

Ar Mykolas Biržiška ištikrujų persikėlė į kunigų ligonrį, mes tikrai da nežinome. Bet kad jis yra labai nepastovus žmogus, tai faktas.

Kada Rusijoj viešpatavo caro valdžia ir jos priešininkams buvo mada vadintis socialistais, tai ir M. Biržiška buvo socialistas. Kada vėliaus užplūdo ant Lietuvos bolševizmo bangos, tai M. Biržiška virto bolševiku. Kada paskui Vilniją užėmė lenkai ir tenai neliko nei socialistų, nei bolševikų, tai M. Biržiška pasidarė bėparatyvis. Dabar jisai randasi Lietuvoj, kur viešpatuoja kunigai, todėl nebūtų nieko įstabaus jeigu jis būtų "atsivertęs" prie "dvasios šventos."

Tečiau iš tokio "atsivertimo," kuris "atsivertimą" su kiekvienu vėjo paputimia, ne kažin kokia nauda. Tegul tik Lietuvoj pakils kita partija, ir M. Biržiška nueis jai tarnauti.

Taigi M. Biržiškos "atsivertimas"—nedidelis bažnyčiai laimėjimas. Tuo tarpu ei atsimetimas nuo kunigystės tokio tuzo, kaip Tamas Žilinskas, yra tikras jai nuostolis.

Kodėl tad šitos šventablvos utrotos "Draugas" nepažnaizina savo davat-koms?

Kas dedasi Rusijoj.

Karo komunizmas ir naujoji ekonominė politika.

Rusija nuo 1917 metų galio ligi šiai dienai valdo komunistai — bolševikai. Bet patys komunistai per šiuos šešerius metus labai persimainė. Tarp komunistų 1918-1920 metų ir komunistų 1921-1923 metų yra didelio skirtumo. Pirmasis komunizmo laikotarpis, taip vadinamasis "karo komunizmas," pasižymėjo ypatingu žiaurumu, inteligentijos ir turtuolių griežiausiu persekiojimu ir žudymu, prekybos ir pramonės įstaigų uždarymu ir bendrai ekonominio gyvenimo didžiausiu varžymu. Toji sistema privėdė šalį prie bado, ekonominio gyvenimo sustojimo ir galutinio bankroto; kraštas atsidūrė ant bedugnės kranto. Komunizmo vadas Leninas suprato padarytą klaidą ir įvedė naują ekonominę politiką, rusiškai: "Novaja Ekonomičeskaja Politika," arba, sutrumpinus "NEP."

Prie NEP'o tapo leista laisva prekyba, laisvas susisiekimas, buvo gražinti savininkams kai kurie namai miestuose ir menkesnės pramonės įstaigos, buvo leista steigti bankus ir visiems buvo užtikrinta (žodžiu) turto ir kapitalo neliečiamybė NEP'ui įsigalėjus, miestų išvalda pasidarė tokia pat kaip buvo prieš karą. Žmonėms pasidarė truputį lengviau gyventi, nes panaikinus kai kuriuos suvaržymus susisiekimo ir gamybos srityse, susidarė galimybė užsiimti kas kuo nori ir laisvai verstis.

Komunistų skilimas.

Bet tas pats NEP'as, kuris šiek tiek palengvino rusų ekonominį gyvenimą, suskaldė komunistų partiją į dvi dalis—"nep'o" šalininkus ir priešininkus. Dalykas toks, kad leidus prekybai ir pramonei laisviau, kaip buvo ankščiau, plėtotis, patys komunistai pradėjo verstis prekyba, užsiimti bizniu ir tiesiai spekuliacija. Pradėjo dygti bankai, akcinės bendrovės, fabrikai, kuriuose žymiausias vietas užėmė komunistai. Tie komunistai, praminti "nepmanais," trumpu laiku pralobė, pradėjo turtingai gyventi, mėtyti pinigus ir išsaukė didelį pavydą iš pusės kitų komunistų, kurie pasilikę nuošaliai nuo ekonominių įstaigų negalėjo prilypti prie skanaus ragaišo. Nepatenkinti nauja tvarka, taip vadinamieji "kairieji" komunistai pradėjo reikalauoti NEP'o panaikinimo ir grįžimo prie "karo komunizmo," teisingai sakydami, kad NEP'as yra pilnas atsisakymas nuo komunizmo idėjų ir kapitaliavimas (pasidavimas) prieš kapitalizmą, t.y. prieš tą pačią tvarką, kuri viešpatavo prieš revoliuciją Rusijoj ir kurią bolševikai taip smarkiai kritikavo. Kairieji komunistai pranašauja, kad pasaulyje netrukus turi įvykti komunistinė revoliucija ir kad Rusija, grąžindama savo krašte kapitalizmą, tolsta nuo pasaulinės revoliucijos.

"Nepo" šalininkai arba dešinieji šalininkai, priešingai, skelbia, kad griežtas komunizmo vykdymas jau buvo privėdęs kartą Rusiją prie pražuties kranto, kad komunistai išsilaikę Rusijoje tik dėka naujai ekonominei politikai, ir kad laukiamas pasaulinės revoliucijos yra kol kas bergždžia svajonė, todėl dešinieji komunistai reikalauja dar didesnės laisvės viešame gyvenime, bet kiaušinėliai—tai jausų: žemėlį mūsų, bet kviečiai jausų.

Kokiamė tai kaime mitingavęs Kalininas. Savo kalboj jis skaitliaiavęs bolševikų nuopelnus. Jis sakęs: "Viskas jausų: ir valdžia, ir žemė ir laisvė." Atsiradęs koks tai kaimo filozofas, kuris taip Kalininui atsakęs: "Da, karovuška—to naša, maslice—to vaše; kurica—to naša, no jajički vaši; zemlička naša, no pšienica vaša..." Lietuviškai tas būtų: "Taip, karvutė—tai mūsų, bet sviestelis—jūsų; višta—tai laisvės viešame gyvenime, bet kiaušinėliai—tai jausų: žemėlį mūsų, bet kviečiai jausų."

tinimosi prie Vakarų Europos. Del šitų skirtumų, Rusijos komunistų partija faktinai skilo į dvi sroves—dešiniųjų komunistų srovę ir kairiųjų srovę.

Trockis areštuotas, Kapsukas neįleidžiamas Maskvon. Dešiniųjų arba "nepmanų" priešakyje atsistojo Trockis, o kairiųjų arba "grynujų" komunistų vada liko Kamenėvas.

Kamenėvas su savais šalininkais apgalėjo Trockio frakciją ir daug jos šalininkų areštavo. Pats Trockis taipgi buvo areštuotas ir išsiųstas į Kaukazą, o svetui paskelbta, kad Trockis "sergas" ir išvažiuos "gydytis." Artimieji Trockio draugai tapo ištremti į šiaurę.

Taigi Sovietų valdžios oficialūs pranešimai,—buk Komunistų partija neskilusi, buk iš Maskvos išsiųsti žmonės esą spekuliantai narkotikos vaistais—įgauna kitokios reikšmės. Ištikrujų išsiųsti iš Maskvos ne paprastai spekuliantai, bet išsiųstas Trockis ir NEP šalininkai, viso apie 5,000 asmenų. Ju tarpe daug krautuvninkų bei valdžios leistų lošimų namų užlaikytojų. Pav., iš žydo Kraičiko iš Kupiskio konfiskuota 10,000 červoncu (apie 40,000 dolerių), 3,500 rublių aukso, keletas karatų briliantų ir daug svetimos valiutos. Kraičikas išsiųstas su kitais Sibiru. Išsiųstųjų konfiskuojami ir butai, o šeimos neleidžiama apsigyventi Maskvoj, Petrograde, Kijeve, Odesoj ir Char-kove.

Taigi "revoliucijos gilinimas," kuriam laikui 1922—1923 metais apsisotjęs, vėl toliau varomas.

Kapsukas—Trockio nuomonų šalininkas—neįleidžiamas Maskvon.

"Žemė mūsų, bet kviečiai jausų..."

Rusijos kaime nerasi žmogaus, kuris gerai apie valdžią atsilieptų,—visi ją keikia. Valstiečių skurdas didžiausias. Reikia stebėtis, kad drabužiai šiaip taip laikosi ant kuno, nes jie—lopas ant lopo. Batų nieks neturi. To skurdo priežastis tame, kad ukio produktai visai pigūs, o krautuvų prekės nepalyginamai brangios. Pav., Kazanians gub. vienas puodas rugių prieš Kalėdas kainavo 1,500,000 rublių, tuo tarpu, kai vieną červoncu galima buvo išmainyti už 50 milijonų rublių, taigi vieną červoncu galima buvo gauti už 20 puodų rugių, si paprasčiausiam kostiumui medžiaga kainavo 8 červoncus, kas lygu 160 puodų rugių.

Vienas tik ukio produktas palyginamai brangus—tai sviestas, kurį pardurdant ukininkas ši-tą gali nusipirkti.

Kaimuose komunistų nėra, ir jeigu kur nors toks atsiranda, tai jį žiurima, kaip po į valdžios agentų—šnipą. Kaimiečių santykius su komunistais charakterizuoja sekantis, plačiai pasklidęs anekdotinis nuotikis.

Tai ve tas Detroito gemblerų lizdas, kuris 12 kovo naktį buvo dinamitu išardytas. Čia buvo sužeisti 25 žmonės ir prie to da nuo eksplozijos išbrėjo langai visame bloke. Šitas paveikslas buvo nuimtas ant rytojaus po eksplozijos. Mums ji prisijuntė vietos anglų dienraštis, "The Detroit News." Platesnis tos katastrofos aprašymas tilpo pereitam "Keleivio" numeryje.

AŠ NORIU TAI PARODYT JUMS

Jei tik jūs man pavyksyt. Aš galu daug prirodyt į vieną savaitę ir paprasysiu mano kompanijos pasistyti jums dykai vieno dolerio vertės buteliuką gyduolį. Aš nepaisau kokias kitas gyduoles jūs vartojot. Jeigu jūs nevartojot mano gyduolio, jūs nežinot kas jos gali padaryti. Perskaitykit musų pasiūlymą žemiau ir reikalaukite

Ell. Kuhn

REGULARIS \$1.00 BUTELIS UŽ 25 CENTUS.

Mes norime, kad jūs išbandytumet Kuhn's Rheumatic Remedy, kad žinotumet jį ir tūkstantiai kitų, jog Romatizmas gali būti prašalintas, ir mes nororim uždribti ant išbandymo. Išbandykit—tai viskas ko mes norime. Jeigu jūs atrasite, kad tas gelbsti jums, tuomet užsisakykite daugiau, kad dabigaus gydyma, o tas suteiks mums pelną. Jeigu bandymas negelbės, tai ant to užsisaitis. Mes nesinčiame maza buteliuka, kuris neturi vertės, bet siunčiame piln mios meros butelį, kokie parsiuduoda aptikose už dorelį. Šis butelis 25c. persiuntimo ir supakavimo sunkus ir mes turime užmokitį Dėdei Samui už persiuntimą. Todėl jūs privalote prisistyti išlaidoms, o tuojaus aplaipsytis vieno dolerio vertės butelį dykai. Priimant neretkės mokėti nieko.

PRISIŪSK KUPONA
Kuhn Remedy Co.,
Dept. R. W.

VARDAS _____

MĖSTAS _____

VALSTIJA _____

Gatvė ar
R. F. D. _____

KUHN REMEDY CO., 1835 Milwaukee Ave., CHICAGO.

